

Routekaart

naar goede huisvesting
voor EU-arbeidsmigranten

1 FACILITEREN HUISVESTING

HANDHAVING 2

3 REGISTRATIE

COMMUNICATIE 4

5 TAAL EN PARTICIPATIE

Totstandkoming Routekaart naar goede huisvesting voor EU-arbeidsmigranten

Deze publicatie is mogelijk gemaakt door:

De volgende partijen leverden een sponsorbijdrage:

E&E Accommodations

Huiswerk advies & projecten

Kavel44 – Bouwadvies en begeleiding

Stay@Jumelet

Z.O.N. Arbeidsvoorziening

De klankbordgroep werd daarnaast gevormd door:

- Gemeente Den Haag: Ruud Prudhomme van Reine
- Gemeente Heerhugowaard: Loek Punt
- Gemeente Westland: Anna Jansen
- Gemeente Zundert: Jacqueline Backx-Sprenkels
- RCF Kenniscentrum Handhaving: Jeroen Smits
- Vereniging van Nederlands Gemeenten: Freija Mostert
- Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid: Coen Coopman

Eindredactie:

Johan van der Craats,
Huiswerk advies & projecten

VOORWOORD

Bij de huisvesting van EU-arbeidsmigranten worden momenteel belangrijke vorderingen gemaakt. In het verlengde van de Nationale verklaring huisvesting arbeidsmigranten, hebben in de negen aandachtregio's gemeenten, werkgevers en huisvesters het afgelopen jaar afspraken gemaakt om ruim 31.000 extra verblijfplaatsen te realiseren. Dat is van belang, want de betekenis van de arbeidsmigranten voor onze economie is groot en als je gasten uitnodigt om hier te komen werken zullen zij ook tenminste goed onderdak moeten hebben.

In het bestuurlijk overleg dat ik met deze regio's, de provincies en de partners van de Nationale verklaring heb, is ook een gezamenlijke uitvoeringsagenda vastgesteld. De extra huisvesting zal er immers niet vanzelf komen. Ieder heeft in dat proces een eigen rol en verantwoordelijkheid. Het vraagt de nodige afstemming om die rollen tot hun recht te laten komen. Bovendien is er niet alleen aandacht nodig voor het realiseren van meer huisvesting. Het is bekend dat er bij het huisvesten en tewerkstellen van arbeidsmigranten nog steeds misstanden aan de orde zijn. Toezicht en handhaving zijn daarom nodig, om te zorgen dat bonafide ondernemers een gelijk speelveld krijgen. Daarin hebben gemeenten een belangrijke rol, maar gelukkig hebben ook de sociale partners hierin hun verantwoordelijkheid genomen met het SNF-keurmerk. Door actief rekening te houden met dat keurmerk, kunnen publieke handhavers zich met hun middelen en capaciteit vooral richten op dat deel van de markt, dat zich niet vrijwillig laat controleren.

Verder vraagt de registratie van de EU-arbeidsmigranten in de Basisregistratie Personen nog veel aandacht. Een goede registratie is van groot belang om mensen te kunnen wijzen op hun rechten en plichten gedurende hun verblijf in ons land. En om als overheid zinvol beleid te kunnen maken voor een grote groep nieuwkomers, is zicht nodig op aantallen en verblijfplaatsen. Tenslotte zullen we er rekening mee moeten houden dat een substantieel deel van deze mensen zich hier langdurig of blijvend zal vestigen. Zij zijn er zelf voor verantwoordelijk onze taal te leren en in te burgeren en kunnen daarbij uiteraard een beroep doen op de voorzieningen die er op dat gebied zijn.

Al met al een breed palet aan onderwerpen die de komende tijd nog de nodige aandacht van alle betrokkenen zullen vragen. Daarom bied ik u met genoegen deze "Routekaart naar goede huisvesting voor EU-arbeidsmigranten" aan, opgesteld door het Expertisecentrum Flexwonen in samenwerking met mijn departement en verschillende partners uit het veld. Een handzame bundeling van veel beschikbare informatie op bovengenoemde terreinen, sterk gericht op de praktijk en bedoeld om uw werk lichter te maken door te leren van wat anderen al gedaan hebben.

Doe er uw voordeel mee!

Stef Blok,
minister voor Wonen en Rijksdienst

INHOUDSOPGAVE 'ROUTEKAART NAAR GOEDE HUISVESTING VOOR EU-ARBEIDSMIGRANTEN'

De totstandkoming van goede huisvesting voor arbeidsmigranten vraagt om een constructieve samenwerking tussen gemeenten, huisvesters en werkgevers. Deze samenwerking heeft betrekking op meerdere terreinen. We onderscheiden er vijf:

spoor 1	Gemeenten geven voldoende ruimte voor de huisvesting van arbeidsmigranten.....	5
spoor 2	Het handhaven op woon- of verblijfssituaties die niet aan de voorschriften voldoen.....	15
spoor 3	Het inschrijven van arbeidsmigranten in de BRP.....	19
spoor 4	Het organiseren van heldere en (pro)actieve communicatie.....	23
spoor 5	Het stimuleren van taal en participatie.....	26

Per spoor wordt een korte beschrijving gegeven, aangevuld met voorbeelden, verwijzingen en tips, waar mogelijk vanuit verschillende perspectieven. Betrokkenen kunnen per spoor bekijken welke elementen voor hen van belang dan wel interessant zijn.

DISCLAIMER

Om gemeenten, huisvesters en werkgevers te ondersteunen bij de zogeheten uitvoeringsagenda van het programma flexwonen voor arbeidsmigranten, hebben de op pagina 2 genoemde partijen deze routekaart ontwikkeld. Aan de totstandkoming is veel zorg en aandacht besteed. Desalniettemin kunnen aan de informatie en gegevens in deze routekaart op geen enkele manier rechten worden ontleend. Daarnaast wordt geen enkele aansprakelijkheid aanvaard voor eventuele negatieve gevolgen naar aanleiding van het gebruik ervan.

OPROEP

Initiatiefnemers roepen gemeenten, huisvesters en andere belanghebbenden op hun goede ervaringen met hun beleid voor huisvesting arbeidsmigranten met ons te delen. U kunt uw vragen en ervaringen mailen naar info@flexwonenarbeidsmigranten.nl.

spoor 1. Gemeenten geven voldoende ruimte voor de huisvesting van arbeidsmigranten

Dit spoor gaat in op het creëren van goede randvoorwaarden waarbinnen marktpartijen kunnen investeren in goede en fatsoenlijke huisvesting, die aan alle vereisten voldoet (incl. beheer).

bron: E&E Accomodations

Onderwerpen die aan bod komen:

- Dit zijn de spelers...
- Zo maak je een schatting van het aantal arbeidsmigranten in de gemeente/regio...
- Zo vertaal je de schatting in een huisvestingsopgave...
- Zo zet je in op duurzame samenwerking...
- Overwegingen voor een goed gemeentelijk beleidskader...
- Dit is belangrijke wettelijke speelruimte voor gemeentelijk beleid...
- Relatie met andere beleidsinstrumenten...
- 10 vragen en dilemma's bij de totstandkoming van een gemeentelijk beleidskader...

Dit zijn de spelers...

Als de huisvesting van arbeidsmigranten niet uitsluitend de verantwoordelijkheid van werkgevers/uitzendbureaus is, wie komen er dan nog meer in beeld? Het vertrekpunt voor huisvesting zijn natuurlijk de behoeften en mogelijkheden van de arbeidsmigrant zelf. Binnen dat wensenpalet hebben arbeidsmigranten allereerst zelf een belang en verantwoordelijkheid woonruimte te vinden. Maar natuurlijk moet die woonruimte wel beschikbaar zijn...! Een voorwaarde om meer en betere huisvesting voor arbeidsmigranten te realiseren is een goed samenspel binnen de zogeheten 'driehoek' van gemeenten, werkgevers en huisvesters.

1. Gemeenten/overheden

Gemeenten hebben de verantwoordelijkheid randvoorwaarden te creëren (bestemmingsplan, huisvestingsverordening, woonvisie, prestatieafspraken etc.) waarbinnen marktpartijen genoeg ruimte hebben om voldoende en goede huisvesting te realiseren. De huisvesting van arbeidsmigranten is een gemeentete overstijgend vraagstuk. Om deze reden pakken gemeenten het vraagstuk veelal aan binnen een regionaal samenwerkingsverband. Daarnaast zorgen provincies voor regionale afstemming (onder meer het tegengaan van 'waterbedeffecten') en ruimtelijk ordeningsbeleid. [Lees verder](#)> De rijksoverheid zorgt voor (het aanpassen van) wet- en regelgeving die mogelijkheden creëert en misstanden tegengaat.

2. Werkgevers

Werkgevers (inclusief uitzendbureaus) hebben er belang bij om arbeidskrachten in te kunnen huren. Zakelijk en moreel gezien hebben ze, wanneer ze arbeidsmigranten aannemen, de taak hen te ondersteunen bij het vinden van goede huisvesting. Koepels als [ABU](#), [NBBU](#), [VIA](#) (drie uitzendkoepels) en [LTO](#) (Land- en Tuinbouw Organisatie) nemen hun verantwoordelijkheid door onder andere in CAO's en lidmaatschapsvoorwaarden afspraken te maken over de minimumeisen waar fatsoenlijke huisvesting aan moet voldoen. In dat

kader is het zogeheten SNF-keurmerk (Stichting Normering Flexwonen) van belang (zie ook spoor 2).

Waar moet u op letten als u een relatie wilt aangaan met een uitzendbureau?

Ons land kent wet- en regelgeving voor eerlijk, gezond en veilig werken waar ook uitzendbureaus zich aan moeten houden. Toch is er een substantieel aantal uitzendbureaus dat het niet zo nauw neemt met de regels. Bijgaande checklist geeft u een indicatie of het uitzendbureau waarmee u zaken (wilt) doen op de juiste manier werkt. [Lees verder>](#)

Een malafide uitzendbureau in beeld?

Heeft u te maken met wantoestanden bij uitzendwerk? Weet u van illegale praktijken bij seizoenswerk? Doe dan een melding bij het Meldpunt Malafide Uitzendbureaus. [Lees verder>](#)

3. Huisvesters: sociaal en commercieel

Woningcorporaties kunnen een belangrijke rol spelen. Hierbij geldt echter wel dat zij arbeidsmigranten niet meer of minder kansen zullen geven dan anderen die zoeken naar (tijdelijke) huisvesting. Daarnaast zijn ze onder meer aan DAEB-regels gebonden bij het realiseren en verhuren van huisvesting.

[>lees verder](#): notitie wettelijke mogelijkheden woningcorporaties 2.0

[>lees verder](#): 10 praktijkvoorbeelden huisvesting arbeidsmigranten door woningcorporaties

Naast woningcorporaties zijn er veel commerciële partijen die huisvesting aanbieden. Uiteraard moet ook die huisvesting voldoen aan vigerende wet- en regelgeving. Daarnaast is het van belang dat zij beschikken over een keurmerk of certificaat dat een minimum woonkwaliteit garandeert. Het SNF-keurmerk is speciaal voor dat doel ontwikkeld door werkgevers- en werknemersorganisaties, in nauwe samenspraak met de rijksoverheid en de VNG. Daarnaast bestaan er andere keurmerken als SKIA en het certificaat voor kamergewijze verhuur van SKW, die tenminste vergelijkbare kwaliteitseisen stellen. [Lees verder>](#)

In 2013 is de Vereniging Huisvesters Arbeidsmigranten (VHA) opgericht met als doel het behartigen van de belangen van de huisvesters van arbeidsmigranten. De VHA wil een rol spelen in het verder professionaliseren van de branche. [Lees verder>](#)

[>lees verder](#): aandachtspunten particuliere huisvesters

[>lees verder](#): in het SNF-register opgenomen organisaties

Zo maak je een schatting van het aantal arbeidsmigranten in de gemeente/regio...

De huisvestingsopgave hangt uiteraard samen met de omvang en samenstelling van de groep in de gemeente/regio verblijvende arbeidsmigranten. Het is dus van belang daar meer zicht op te hebben. In de praktijk is dat niet altijd eenvoudig omdat registratiebronnen (als BRP, voorheen GBA¹) veelal een beperkte betekenis hebben. Daarnaast fluctueert de populatie doorgaans zowel naar seizoen als naar jaar.

¹ Op 6 januari 2014 de Wet Basisregistratie Personen (Wet BRP) in werking getreden. Deze nieuwe wet vervangt de Wet gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens (Wet GBA).

Verschillende landelijke onderzoeken laten zien dat Nederland een substantieel aantal arbeidsmigranten telt en dat dat aantal naar verwachting verder toeneemt:

- Uit een schatting van het aantal arbeidsmigranten uit Midden- en Oost Europa bleek dat er in 2010 circa 322.000 tot 366.000 arbeidsmigranten in Nederland waren. [Lees verder>](#)
- Het aantal EU-arbeidsmigranten zal waarschijnlijk de komende jaren toenemen. Met name vanuit uit de 'nieuwe' lidstaten in Midden- en Oost-Europa. [Lees verder>](#)
- Meer landelijke onderzoeken naar omvang populatie arbeidsmigranten. [Lees verder>](#)

Ondanks het feit dat nagenoeg nooit met zekerheid gesteld kan worden hoeveel arbeidsmigranten in een gemeente/regio verblijven, kan op basis van verschillende bronnen en aannames een goed beredeneerde schatting van het aantal aanwezige arbeidsmigranten worden gemaakt.

De schatting kan worden bepaald door meerdere bronnen te combineren:

1. gemeentelijke BRP en UWV-geregistreerde EU-migranten in beeld krijgen
2. andere bronnen, zoals sectorspecifieke informatie in beeld krijgen

De gecombineerde uitkomst van deze stappen geeft een schatting van het totaal aantal arbeidsmigranten binnen een gemeente/regio.

Toolkit I 'Inschatting aantal EU-migranten op gemeentelijk niveau' geeft gemeenten concrete handvatten om tot een goed beredeneerde schatting te komen. [Lees verder>](#) Onderstaande tabellensets zijn daarbij belangrijke input:

- *Tabellenset 2010: In de GBA en/of in de polisadministratie van het UWV ingeschreven arbeidsmigranten uit Midden-, Oost- en Zuid-Europa (alleen beschikbaar voor de 167 gemeenten in de 9 prioritaire regio's).* [Lees verder>](#)
- *Tabellenset 2012: in de GBA en/of in de polisadministratie van het UWV ingeschreven arbeidsmigranten uit Midden-, Oost- en Zuid-Europa, (beschikbaar voor alle gemeenten).* [Lees verder>](#)

Uit het voorgaande blijkt dat een goede registratie van EU-arbeidsmigranten in de BRP van groot belang is².

Zo vertaal je de schatting in een huisvestingsopgave...

Bij de 'vertaling' van het aantal in de regio/gemeente verblijvende EU-arbeidsmigranten is het belangrijk rekening te houden met hun situatie: 'blijf ik kort, iets langer of permanent in Nederland?' Aan iedere situatie is een specifieke woonbehoefte gekoppeld. Doorgaans wordt uitgegaan van de volgende driedeling:

1. **Short stay-huisvesting: enkele maanden in Nederland.** Mensen die enkele maanden in Nederland zijn, zoals seizoenarbeiders, hebben over het algemeen geen behoefte om een min of meer zelfstandig huishouden op te bouwen. Zij zijn vooral op zoek naar snel toegankelijke, goedkope en veilige woonruimte. Het gaat dan om huisvesting inclusief een sobere inrichting, met verschillende voorzieningen voor bijvoorbeeld ontspanning en de mogelijkheid contact met thuis te onderhouden. Vaak vinden mensen het geen probleem voorzieningen of zelfs kamers te delen, als daar een lagere prijs tegenover staat.
2. **Mid stay-huisvesting: meer dan 6 maanden in Nederland.** Bij mensen die langere tijd in Nederland zijn (maar wel van plan zijn terug te keren) kan de behoefte aan privacy en comfort en daarmee aan een eigen huishouden toenemen. Het hangt meestal van de kosten af of iemand ervoor kiest in de sobere, onzelfstandige woonruimte te blijven, of op zoek te

² lees verder spoor 3: Het inschrijven van arbeidsmigranten in de BRP.

gaan naar meer kwaliteit. Een zelfstandige woning is in de meeste gebieden niet op korte termijn beschikbaar. Deze groep kan goed terecht in studio's, kleine appartementen en woonvormen zoals we die ook in de studentenhuisvesting kennen. De meeste arbeidsmigranten hebben er geen problemen mee voorzieningen te delen.

3. **Vestigen in Nederland.** Sommige arbeidsmigranten willen zich permanent in Nederland vestigen. De één komt met die wens naar Nederland, de ander pakt dat plan in de loop van het verblijf in Nederland op. Vaak gaat het hierbij om stellen of mensen die hun gezin laten overkomen. Mensen die zich willen vestigen, zijn op zoek naar een zelfstandige woning (huur of koop).

Toolkit II 'Handreiking voor de opgave van tijdelijke huisvesting van EU-arbeidsmigranten' biedt gemeenten, huisvesters en werkgevers/uitzendbureaus handvatten bij het gezamenlijk formuleren van de opgave van tijdelijke huisvesting. [Lees verder](#)

Het huisvestingstekort zit met name bij de short en mid stay...

In zijn algemeenheid kan worden gesteld, dat het huisvestingsprobleem zich met name manifesteert in de segmenten short en mid stay. Arbeidsmigranten of werkgevers die vormen van snelle toegankelijke huisvesting zoeken, komen door het beperkte aanbod nogal eens terecht op plaatsen waar we dat als samenleving niet of minder wenselijk vinden. Stel de volgende situaties eens voor:

- Een gerenommeerd uitzendbureau zoekt voor een over 48 uur te starten klus 20 arbeidsmigranten, die zij rekruteert via hun kantoor in Oost-Europa. Hoe kan deze onderneming snel legale huisvesting regelen? Een oplossing kan gevonden worden via het zogeheten Matchpoint Flexwonen. [Lees verder](#)
- Een jong stel uit Polen heeft via internet seizoenswerk gevonden. Ze kunnen volgende week beginnen. Waar vinden ze snel betaalbare huisvesting? Een snelle huisvestingsoplossing is niet eenvoudig. Er is immers een groot tekort aan vormen van snel toegankelijke huisvesting i.c. flexwonen.

Overigens zijn er tal van andere doelgroepen die eveneens behoefte hebben aan vormen van snel toegankelijke huisvesting ('flexwonen'). Denk aan starters, studenten, gescheiden mensen, asielzoekers, tienermoeders etc. [Lees verder](#) Op de Aedes Corporatiedag (2012) werd voorgerekend dat inmiddels zo'n 15-20% van de totale vraag is gericht op vormen van flexwonen. In dit segment spelen corporaties vooralsnog een zeer beperkte rol.

Zo zet je in op duurzame samenwerking...

De partijen betrokken bij de huisvesting van arbeidsmigranten zijn van elkaar afhankelijk om hun verantwoordelijkheden na te komen en tot structurele oplossingen te komen. Het is dus van belang duurzame toekomstbestendige verbanden aan te gaan. Convenanten zijn een goede manier om binnen een gemeente of regio tot goede afspraken over de huisvesting van arbeidsmigranten te komen. Een van de effecten van het sluiten van convenanten is dat partijen daarmee het kaf (malafide werkgevers en huisvesters) van het koren scheiden. Dit leidt tot meer goodwill en vertrouwen over en weer en tot onder andere zelfregulering van huisvesters.

Er is een modelconvenant beschikbaar dat gebruikt kan worden om afspraken over samenwerking tussen regio, gemeenten, werkgevers en huisvesters vast te leggen. [Lees verder](#)

Enkele voorbeelden van samenwerkingsafspraken:

- gemeente Vlaardingen: lokaal convenant. [Lees verder](#)
- regio West-Brabant: regionaal actieplan. [Lees verder](#)
- regio Noord-Veluwe: regionale verklaring. [Lees verder](#)
- regio Holland Rijnland: convenant. [Lees verder](#)

Overwegingen voor een goed gemeentelijk beleidskader...

Gemeenten bouwen niet, maar faciliteren met beleid. Een beleidskader huisvesting arbeidsmigranten is wenselijk om eventuele onwenselijke situaties te voorkomen en misstanden tegen te gaan. Maar het is ook van belang om marktpartijen helderheid te geven over wat wel en wat niet kan. Daarbij heeft het absoluut voorkeur om een regionaal beleidskader op te stellen. Een grote klacht van marktpartijen is immers dat de regels overal anders zijn. Gemeenten kunnen bij het opstellen van regelgeving daarom naast regionale afstemming veel voordeel halen uit de afstemming met marktpartijen.

Wanneer een gemeente tegen de negatieve gevolgen van arbeidsmigratie aanloopt, is het belangrijk om goed vast te stellen wat de rol van de gemeente is. Wil de gemeente vooral inzetten op handhaven of wil de gemeente ook oplossingen voor de problemen bieden? Voor een zorgvuldige afweging en besluitvorming is het goed de feiten zoveel mogelijk op een rij te hebben. Probeer alle relevante overwegingen een plek te geven in de discussie. Sommige aspecten springen niet meteen op het netvlies maar doen er wel degelijk toe. We noemen er twee:

1. **Geen beleid betekent hogere handhavingskosten.** Als een gemeente een restrictief beleid voor huisvesting voert, bestaat het risico dat er te weinig adequate huisvestingsmogelijkheden beschikbaar zijn. Dat vergroot de kans dat huisvesting niet aan regels voldoet en plaatsvindt op locaties die beleidsmatig niet wenselijk zijn. Om dit te voorkomen is een aanzienlijke handavingsinspanning nodig, die capaciteit vraagt van de gemeente. Een ander aspect is dat u door een te restrictief huisvestingsbeleid uw problemen afwentelt op buurgemeenten.
2. **EU-arbeidsmigranten en de lokale economie.** Benoem met elkaar op regionaal niveau de economisch toegevoegde waarde van arbeidsmigranten. Alleen zo kan de economie draaiende blijven. Wat gebeurt er met bedrijven die niet voldoende arbeidskrachten kunnen vinden? Wat zou het betekenen voor de regionale economie als die bedrijven zouden vertrekken?

Tip: bundel zoveel mogelijk interne gemeentelijke kennis

Binnen de gemeente is doorgaans een aanzienlijke hoeveelheid kennis beschikbaar. Deze is vaak versnipperd over verschillende afdelingen. Denk aan collega's van de afdeling Burgerzaken (o.a. inschrijvingen), afdeling Handhaving en toezicht, afdeling Wonen (denk aan ingediende bouwplannen en aangevraagde vergunningen), afdeling Welzijn (denk aan onderwijsachterstanden) etc. Met elkaar kan de huidige situatie geanalyseerd en desgewenst worden verkend.

Overigens is het naast het verzamelen van informatie ook van belang tegelijk beleid in te zetten. Probeer daarom alvast een begin te maken met het aanpakken van uitwassen, die zowel voor de arbeidsmigranten zelf als de buurt tot ongewenste situaties leiden.

[>lees verder:](#) voorbeelden van gemeentelijke beleidskaders.

Dit is belangrijke wettelijke speelruimte voor gemeentelijk beleid...

Er zijn diverse wetten en regelingen die het mogelijk maken de huisvesting van arbeidsmigranten een plek te geven in lokaal gemeentelijk beleid en regelgeving. Wanneer deze zaken in de basis goed geregeld zijn, zoals in bestemmingsplannen en lokale verordeningen, is het vaak ook makkelijker om bijvoorbeeld overbewoning tegen te gaan.

Het bestemmingsplan. Hiermee stelt de gemeente een ruimtelijk gebruikskader op voor onder andere huisvesting. Het bestemmingsplan kan onder andere kamerbewoning reguleren, bijvoorbeeld

doordat het een definitie van kamerverhuurbedrijf bevat, of gebieden aanwijst waar een vergunning nodig is om kamers te mogen verhuren. Ook is het mogelijk om in een paraplubestemmingsplan (overkoepelende regels die voor meerdere bestemmingsplannen in een gebied gelden) bijvoorbeeld te regelen hoeveel mensen die geen huishouden vormen zich in een woning mogen vestigen. [Meer info>](#)

De Crisis- en herstelwet. Deze is bedoeld om bouwprojecten sneller uit te kunnen voeren en daarmee de crisis tegen te gaan. Met het permanent maken van de Crisis- en herstelwet (en deze later op te nemen in de Omgevingswet) zijn onder meer de mogelijkheden voor tijdelijke bebouwing verruimd. [Meer info>](#)

Huisvestingswet en -verordening. In de Huisvestingsverordening stelt de gemeente vast in welke gebieden of bij welke categorie woonruimte onzelfstandige bewoning wordt toegestaan en waar niet. Voor het onttrekken van woningen aan het woningbestand of voor het omzetten van zelfstandige woningen naar onzelfstandige bewoning, is dan een vergunning nodig. [Meer info>](#)

Leegstandswet. Per 1 juli 2013 is de Leegstandswet gewijzigd, waardoor de mogelijkheden voor tijdelijke verhuur zijn verruimd. Gebouwen kunnen nu 10 jaar tijdelijk verhuurd worden onder de Leegstandswet. [Meer info>](#)

[>lees verder:](#) hoofdstuk 2 van de BZK-publicatie 'Ruimte voor arbeidsmigranten'

[>lees verder:](#) dossierpagina wet- en regelgeving

[>lees verder:](#) VNG-Wegwijzer Omgevingswet

Relatie met andere beleidsinstrumenten...

De huisvesting van arbeidsmigranten raakt meerdere gemeentelijke beleidsterreinen. Enkele specifieke beleidsinstrumenten die kunnen bijdragen aan meer en betere huisvesting zijn:

Gemeentelijke woonvisie: in een woonvisie beschrijft een gemeente haar toekomstig woonbeleid. De woonvisie geeft de richting aan waarin de gemeente het wonen verder wil vormgeven. Hoewel de huisvesting van veel arbeidsmigranten van tijdelijke aard is, is de huisvestingsbehoefte van de totale doelgroep permanent. Om deze reden verdient de doelgroep arbeidsmigranten aandacht en ruimte in de gemeentelijke woonvisie.

[>lees verder:](#) woonvisie regio Venlo

[>lees verder:](#) regionale woonvisie Midden-Limburg Oost

Prestatieafspraken met woningcorporaties. Op basis van een gemeentelijke woonvisie kunnen woningcorporatie(s) vanuit hun brede zorg voor het wonen -waaronder de doelgroep EU-arbeidsmigranten- een bod uitbrengen dat resulteert in niet-vrijblijvende prestatieafspraken met de gemeente.

[>lees verder:](#) prestatieafspraken gemeente Den Haag

[>lees verder:](#) prestatieafspraken gemeente Eindhoven

Afwegingskader (her)gebruik/transformatie leegstaand gemeentelijk vastgoed

Veel gemeenten hebben (maatschappelijk) vastgoed in bezit. Door tal van ontwikkelingen onderzoeken steeds meer gemeenten hun (gewenste) relatie tot dat bezit. Mogelijk bieden deze vastgoedobjecten ook kansen voor de huisvesting van arbeidsmigranten. Verschillende gemeenten hebben een beleidskader ontwikkeld. Klik [hier](#) voor een overzicht. De toenemende leegstand vraagt erom in beweging te komen.

'Gemeenten hebben te weinig aandacht voor de snel oplopende leegstand van maatschappelijk vastgoed. Die is straks zeker zo groot als de leegstand van kantoren en winkels bij elkaar. Tot 2030 komt naar verwachting zo'n 20 miljoen vierkante meter vastgoed vrij dat geen maatschappelijke functie meer heeft. [Lees verder](#)>

[>lees verder](#): dossier transformatie kantoren

Beleid m.b.t. recreatieparken

Verschillende gemeenten hebben recreatieparken binnen hun grenzen liggen. Een deel van deze parken heeft haar oorspronkelijke functie verloren en heeft nieuwe doelgroepen als EU-arbeidsmigranten mogen 'verwelkomen'. In een substantieel aantal gevallen is de vitaliteit onder druk komen te staan. Veel gemeenten beraden zich daarom over de aanpak van recreatieparken. In de regio Noord-Veluwe leidde dat onder meer tot een expertmeeting met het Ministerie van BZK en een handreiking voor een vereveningsstrategie. [Lees verder](#)>

10 vragen en dilemma's bij de totstandkoming van een gemeentelijk beleidskader...

1. Heeft onze gemeente/regio of hebben juist werkgevers/huisvesters een probleem?

De oplossing voor het huisvestingsvraagstuk moet gevonden worden in de zogeheten driehoek van gemeenten, huisvesters en werkgevers. Genoemde partijen hebben **allen** een onmisbare eigen rol en verantwoordelijkheid. Van gemeenten mag worden verwacht dat zij faciliteren met voldoende planologisch ruimte. Huisvesters investeren binnen door de gemeente gestelde kaders in huisvesting, die tenminste aan de wettelijke vereisten en SNF-keurmerk voldoet. Werkgevers hebben de morele plicht EU-arbeidsmigranten te ondersteunen bij het vinden van hun weg in de Nederlandse samenleving.

2. Willen we als gemeente afwachten en ad hoc reageren of actief een beleidskader opstellen?

Het actief opstellen van een beleidskader verdient absoluut de voorkeur. Met een beleidskader kan de gemeente erop sturen dat huisvesting plaatsvindt op de daarvoor meest geschikte locaties. Een beleidskader kan bovendien tot minder inspanningen leiden omdat de handhaving doelmatiger wordt georganiseerd.

3. Gaat het nu om logies, wonen of juist beiden?

De meeste arbeidsmigranten wonen hier niet. Ze verblijven hier tijdelijk. Hun huisvesting vindt dus vaak plaats in logiesgebouwen. Voor logies geldt een andere set van wet- en regelgeving dan voor wonen. Voor logies geldt bijvoorbeeld een kleinere minimale verblijfsruimte en gelden strengere brandveiligheidseisen. Ook is logies met BTW belast.

Tijdelijke huisvesting kan echter ook plaatsvinden in woningen of woongebouwen. Denk bijvoorbeeld aan zelfstandige of onzelfstandige wooneenheden, of aan kamergewijze verhuur van woningen. Er is een tendens om kamerverhuur in woningen toe te staan, met een maximum aantal personen per woning.

De groep arbeidsmigranten die langdurig of permanent wil blijven, is aangewezen op de normale woningvoorraad. Voor hen gelden de gewone regels voor wonen en, wanneer van toepassing, woonruimteverdeling.

[>lees verder](#): gemeente Medemblik kiest voor maximaal 4 personen in woningen in woonwijken

[>lees verder](#): gemeenten Hollands Kroon, Den Helder, Heerhugowaard, Schagen (Noordkop) maximaal 5 personen in een huis

[>lees verder](#): gemeente Noordoostpolder: maximaal 6 personen in een huis

Roosendaal kiest voor regulering via paraplubestemmingsplan

Met de inwerkingtreding van het paraplubestemmingsplan op 25 februari 2010 is het niet meer mogelijk om met relatief grote aantallen individuen in één huis te verblijven. Het paraplubestemmingsplan is een stevig instrument om periodiek en op projectmatige wijze te controleren op huisvestingssituaties. Als basisregeling is opgenomen dat in een standaard woning/wooneenheid aan maximaal 4 afzonderlijke personen huisvesting wordt geboden (of 3 afzonderlijke personen plus een huishouden). Er zijn ook woningen waarin méér dan 4 afzonderlijke personen gevestigd zouden kunnen worden, bijvoorbeeld grotere woningen of woningen met een groot erf. Als uitzondering zou in bijzondere situaties via de binnenplanse vrijstellingsbepaling - waaraan (ruimtelijke) voorwaarden zijn gekoppeld - het aantal van 4 mogen worden overschreden. De regeling zoals vastgelegd in het paraplubestemmingsplan wordt overgenomen in de diverse bestemmingsplannen, die sinds 2010 voor de verschillende plangebieden worden opgesteld. De bedoeling is dat uiteindelijk alle bestemmingsplannen de regeling krijgen zoals in het paraplubestemmingsplan is voorzien. Voor het buitengebied geldt, dat huisvesting kan plaatsvinden in een bedrijfsgebouw, bedrijfswoning en tijdelijke units/stacaravans (maximaal 5), met maximaal 50 werknemers voor maximaal 6 maanden, tenzij aangetoond kan worden dat een langere periode noodzakelijk is.

4. Is een logiesgebouw op een bedrijventerrein een mogelijkheid?

Deze vraag is niet zomaar met 'ja' of 'nee' te beantwoorden. Een belangrijke afweging vormt vanzelfsprekend het type aanwezige bedrijvigheid. Zo zullen bedrijven met een zware milieubelasting een logiesverblijf in de directe nabijheid niet mogelijk maken. Omgekeerd geldt ook dat als een logiesverblijf aanwezig is, dat consequenties kan hebben voor omliggende bedrijven. Het logiesverblijf kan immers beperkingen opleveren voor toekomstige vestiging of uitbreiding van omliggende bedrijven. Naast de bestemming is ook het sociale aspect hier van groot belang. Op een bedrijventerrein kunnen arbeidsmigranten zich afgesloten voelen c.q. afgesloten zijn van de rest van de samenleving. Uit oogpunt van integratie is het daarom vaak geen verstandige keuze. Toch kunnen er bijvoorbeeld aan de randen van bedrijventerreinen juist 'ideale' plekken zijn, als die wel dicht bij woongebieden en voorzieningen liggen, maar geen overlast voor de omgeving veroorzaken.

5. Willen we te allen tijde dubbele afhankelijkheid voorkomen of niet?

Er is veel discussie over de dubbele pet die sommige werkgevers op hebben. Naast een rol als werkgever zijn zij ook nog al eens huisvester. Deze dubbele afhankelijkheid kan betekenen dat het verlies van het werk ook het verlies van huisvesting inhoudt. Uit discussies met betrokken partijen (waaronder migrantenorganisaties zelf) komt de lijn naar voren dat dubbele afhankelijkheid onder voorwaarden geen probleem hoeft te zijn. Belangrijkste randvoorwaarden daarbij zijn:

1. Arbeidsmigranten moeten altijd keuzevrijheid hebben waar te wonen. Ze mogen het aanbod van de werkgever accepteren. Maar van gedwongen winkelnering mag geen sprake zijn!
2. Naarmate arbeidsmigranten hier langer verblijven is het wenselijk dat zij doorstromen naar een situatie die steeds meer op 'gewoon wonen' lijkt. Dat betekent na verloop van tijd meer ruimte, privacy en huisvesting binnen de bebouwde kom.

[>lees verder](#): notitie 'het gezamenlijke voorkomen van dubbele afhankelijkheid'

6. Wat is de maximale huisvestingsomvang?

Er is veel discussie over de maximale omvang van huisvestingsvoorzieningen voor arbeidsmigranten (klik hier voor [Staalkaart vormen van huisvesting](#) (p42 e.v.)). Willen we b.v. maximaal 4, 10, 25, 100 of 500 arbeidsmigranten op een locatie toestaan? In de praktijk blijken diverse huisvestingsvormen in tal van grootteklassen goed te functioneren. [Lees verder](#)> Hieronder vallen ook grootschalige locaties als in Den Haag (190 plaatsen, [lees verder](#)>) en Zeewolde (600 plaatsen, [lees verder](#)>) en Energy Village (maximaal 1.500 plaatsen, [lees verder](#)).

In de discussies spelen verschillende aspecten een rol zoals:

- de omvang van de huisvestingsopgave;
- de aanwezigheid van geschikte locaties/objecten;
- het economische versus het sociaal-maatschappelijk belang;
- de beheersbaarheid.

Het is van groot belang scherp onderscheid te maken tussen concrete feiten en beelden/vooroordelen. Zie ook spoor 4. Een interessante overweging bij het bepalen van de maximale huisvestingsomvang kan ook zijn wat de voorziening voor de gemeenschap kan betekenen. Mogelijk kunnen omwonenden mede profiteren van eventuele recreatieve of welzijnsvoorzieningen. Maar ook op andere manieren kan er een lokale spin off zijn. Zo zijn lokale ondernemers van het buurschap Welberg (1.100 inwoners) blij met de huisvestingsvoorziening Stella Maris (400 plaatsen). Hetzelfde geldt onder meer voor de lokale voetbalclub: zij profiteren van sponsoring. [Lees verder](#) En zo kunnen de winkeliers in de Vlaardingse Westwijk de klandizie van de arbeidsmigranten, die nu de voormalige verzorgingsflat Valkhof bewonen, goed gebruiken. [Lees verder, voorbeeld 1](#)

7. Huisvesting binnen of juist buiten bebouwde kom?

In zijn algemeenheid kan worden gesteld dat arbeidsmigranten die hier kort verblijven (als seizoenswerkers) onder voorwaarden in logiesgebouwen aan de rand van de bebouwde kom of eventueel in het buitengebied kunnen worden gehuisvest. Naarmate arbeidsmigranten hier langer verblijven, is het wenselijk dat zij doorstromen naar een situatie die steeds meer op 'gewoon wonen' lijkt. Dat betekent na verloop van tijd huisvesting binnen de bebouwde kom, meer mogelijkheden om kunnen te integreren en meer ruimte en privacy.

8. Is de huisvesting (voornamelijk) een lokale of een regionale voorziening?

Sommige gemeenten kiezen voor een beleid met als eerste inzet de 'eigen arbeidsmigranten'. Toch is dat gezien de aard van het vraagstuk geen houdbare positie. Flexwerk is naar zijn aard altijd wisselend in volume en locatie. Daarom is het zo belangrijk om op regionale schaal tot afstemming te komen. De ene gemeente zal meer mogelijkheden hebben huisvesting te realiseren dan de andere. Om toch invulling te geven aan de regionale huisvestingsbehoefte kunnen gemeenten afspreken om de lasten en de lusten te verdelen.

9. Willen we als gemeente alleen faciliteren of ook activeren?

Een gemeente kan zich beperken tot het creëren van de randvoorwaarden waarbinnen marktpartijen genoeg ruimte hebben om goede huisvesting te realiseren. Om sneller tot concrete huisvestingsoplossingen te komen, gaan sommige gemeenten een stapje verder.

- Sommige gemeenten stellen locatiecriteria op. Huisvesters kunnen dan zelf op zoek naar locaties en weten tevoren dat hun plan op die criteria getoetst zal worden. Zie voorbeeld [gemeente Hoorn](#) en [gemeente Breda](#).
- Locatiecriteria kunnen actief ingezet worden door na vaststelling een 'call for proposals' uit te schrijven. De gemeente Den Haag daagt ondernemers uit om met concrete voorstellen te komen om nog eens 1.000 plekken te realiseren. [Lees verder](#) De gemeente Rotterdam nodigde op vergelijkbare wijze ondernemers uit om de opgave van 2.000 plaatsen te realiseren [lees verder](#)
- Een andere actieve benadering is het inventariseren van de mogelijkheden voor bijvoorbeeld transformatie in eigen bezit en /of lokale markt³.
- Een eenvoudige manier om huisvesters en ondernemers te ondersteunen is het inzichtelijk maken van de gemeentelijke contactpersonen. Zie onder meer het overzicht van gemeentelijke contactpersonen in [Haaglanden](#), [Samenwerkingsverband Regio Eindhoven](#), [Regio West-Brabant](#) en [Regio Noord-Veluwe](#).

³ Zie ook spoor 1 'Afwegingskader (her)gebruik/transformatie leegstaand gemeentelijk vastgoed'

10. Met welke parkeernorm moet rekening worden gehouden?

Een gebrek aan voldoende parkeerruimte kan veel overlast voor de omgeving opleveren. Het is daarom van groot belang om aan de 'voorkant' goed na te denken hoe dat kan worden geregeld. Het aantal benodigde parkeerplaatsen wordt sterk bepaald door de wijze waarop het vervoer van arbeidsmigranten is georganiseerd. Als de werkgever/huisvester zorgt voor het vervoer tussen werk- en verblijfslocatie en als de arbeidsmigranten niet met eigen vervoer naar Nederland worden gehaald, is het benodigde aantal parkeerplaatsen minimaal. Het omgekeerde kan ook plaatsvinden: naast een eigen auto heeft men ook de beschikking over een (gedeelde) auto van een uitzendbureau/werkgever. In dat geval is de parkeerbehoefte fors. Voor parkeernormen wordt doorgaans uitgegaan van de zogeheten parkeerkcijfers, die door [CROW](#) zijn gepubliceerd. In de CROW-publicaties over parkeernormering wordt voor zelfstandige kamerverhuur (niet-zijnde studenten) afhankelijk van de locatie een normering gegeven die ligt in de range van 0,5 - 0,8 parkeerplaatsen per kamer. [Lees verder>](#)

- Gemeente Westland: bij het realiseren van de huisvesting moeten de parkeernormen uit het Westland Verkeer en Vervoerplan in acht worden genomen. Dit betekent concreet dat er 1 parkeerplaats voor elke 3 bedden gerealiseerd moet worden. [Lees verder>](#)
- Gemeente Hoorn: er geldt een minimum parkeernorm van 1 parkeerplaats per 4 arbeidsmigranten. Afhankelijk van de vervoerswijze kan het college die norm verhogen. [Lees verder>](#)

spoor 2. Het handhaven op woon- of verblijfsituaties die niet aan de voorschriften voldoen

Dit spoor gaat in op het belang van en de mogelijkheden voor adequate handhaving. Dat gaat altijd samen met een goed en helder ruimtelijk beleid.

bron: Nationale Beeldbank/F. Wagenvoort

Onderwerpen die aan bod komen:

- Een helder ruimtelijk beleid gaat altijd samen met adequate handhaving ...
- Dit zijn partners die de gemeentelijke handhaving kunnen ondersteunen...
- Maak ook gebruik van de zelfregulering in de markt....
- Zet samen met huisvesters in op oplossingen: de Bed-voor-Bedregeling...
- 5 vragen en dilemma's bij de vormgeving van een handhavingsaanpak...

Een helder ruimtelijk beleid gaat altijd samen met adequate handhaving ...

Handhaven op goede en fatsoenlijke huisvesting voor arbeidsmigranten is om verschillende redenen van belang. Denk aan risico's van overbewoning en overlast, of voor de gezondheid en de brandveiligheid. Of een overheid en hulpdiensten die niet weten wie waar woont als zich calamiteiten voordoen. Maar voldoende toezicht en handhaving zijn ook van belang om een level playing field te creëren. Werkgevers die lak hebben aan de regels om zo goedkoop mogelijk uit te zijn hebben lagere kosten dan hun collega's die het wèl netjes willen doen. Zij belemmeren daarmee investeringen in fatsoenlijke huisvesting. Als gemeenten niet voldoende handhaven, wordt het probleem dus nooit opgelost. De vraag is: hoe kunnen gemeenten handhaving op goede huisvesting voor arbeidsmigranten organiseren?

Jan Baas, burgemeester van Enkhuizen over de goed werkende aanpak van Kompas: 'Het is heel goed dat we als overheden samen zijn opgetrokken. Dat tegelijkertijd de brandweer controleert op brandveiligheid, de Belastingdienst op kentekennummers en andere zaken en de Inspectie SZW op uitbuiting. We deden alles in één keer. Het is eigenlijk zo logisch! Ja, voor mij is integraliteit het grootste succes.'

Overigens is naast Kompas West-Friesland in juni 2012 in de Noordkop (het regionaal handhavingsproject) 'Kompas 2' gestart. [Lees verder](#)>

Bij het organiseren van handhaving doet zich de vraag voor op welk niveau dat kan of moet geschieden. Immers, als slechts één gemeente werk maakt van adequate handhaving, merken omliggende gemeenten dat direct: het zogeheten 'waterbedeffect'. Om deze reden gaat de voorkeur in het bijzonder uit naar een regionale handhavingsaanpak.

Dit zijn partners die de gemeentelijke handhaving kunnen ondersteunen...

Regionale Uitvoeringsdienst(RUD)

De wijze waarop gemeenten handhaving kunnen organiseren, hangt mede samen met de inrichting van de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD). Alle gemeenten maken onderdeel uit van een RUD, ook wel Omgevingsdienst genoemd. Dat vormt één loket voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) op het gebied van milieu (minimaal het Basistakenpakket) en mogelijk ook bouwen, natuur en water. De handhaving op goede huisvesting voor arbeidsmigranten kan dus regionaal belegd zijn bij een RUD maar dat hoeft niet. Voor een overzicht van de omgevingsdiensten en contactgegevens [klik hier>](#).

Regionale handhaving en het RCF-Kenniscentrum Handhaving

Het RCF-Kenniscentrum Handhaving (Regionaal Centrum Fraudebestrijding) biedt gemeenten kennis, expertise infrastructuur en netwerk rond de integrale aanpak van onder meer de handhaving op de huisvesting van arbeidsmigranten. Dat doet zij door gebruik te maken van het LSI-netwerk (Landelijke Stuurgroep Interventieteams). Afhankelijk van de situatie wordt een op maatwerk toegesneden plan van aanpak geconcretiseerd. [Lees verder>](#)

Inspectie SZW (voorheen Arbeidsinspectie)

De Inspectie SZW draagt door inspectie, toezicht en opsporing bij aan naleving van wetten en regels. Enkele belangrijke toezicht- en opsporingstaken zijn:

- Toezicht houden op de naleving van de wet- en regelgeving op het terrein van arbeidsomstandigheden en het voorkomen van rampen met gevaarlijke stoffen;
- Toezicht houden op de naleving van de wet- en regelgeving ten aanzien van het verbod op illegale tewerkstelling en betaling onder het wettelijk minimumloon;
- Het opsporen van fraude, uitbuiting en georganiseerde criminaliteit binnen de keten van werk en inkomen (arbeidsuitbuiting, mensensmokkel en grootschalige fraude op het terrein van de sociale zekerheid).

[>lees verder](#)

Vreemdelingenpolitie

De vreemdelingenpolitie houdt toezicht op de naleving van de Vreemdelingenwet. Verder voert de vreemdelingenpolitie identiteitsonderzoeken uit en bestrijdt zij criminele activiteiten als mensensmokkel. [Meer info>](#)

Bouw- en Woningtoezicht

Gemeenten beschikken over een team/afdeling Bouw- en Woningtoezicht. In een toenemend aantal gevallen is deze ondergebracht bij een Regionale Uitvoeringsdienst (RUD). Zij waken over wat er binnen de grenzen van de gemeente wordt gebouwd en of dat voldoet aan de voorschriften. Daartoe controleert de gemeente in verschillende fasen van het ontwerp tot de uiteindelijke realisatie, de stukken en de concrete uitvoering. Hierbij heeft de gemeente een dwingende macht waar uitvoerende partijen gehoor aan moeten geven.

Maak ook gebruik van de zelfregulering in de markt....

Om gemeenten, arbeidsmigranten, werkgevers, en buurtbewoners meer zekerheid te geven dat de huisvesting van arbeidsmigranten op orde is, is door marktpartijen een keurmerk ontwikkeld: het SNF-keurmerk (Stichting Normering Flexwonen). Onder meer uitzendorganisaties en agrarische ondernemers zijn via de CAO en/of lidmaatschapseisen van hun brancheorganisatie verplicht om dit

keurmerk te voeren als zij arbeidsmigranten huisvesten. De bedrijven die het SNF-keurmerk hebben worden vermeld op de website van SNF. [Lees verder>](#) Ook enkele andere keurmerken, zoals SKIA hanteren tenminste hetzelfde niveau als SNF.

Bij het organiseren en (gericht) inzetten van gemeentelijke handhaving, is het van belang zicht en kennis te hebben van deze gecertificeerde huisvesting. Deze huisvesting heeft een aanzienlijk lager risico. Daarmee kan de gemeentelijke aandacht meer worden gericht op niet-gecertificeerde huisvesting. [Lees verder>](#)

Zet samen met huisvesters in op oplossingen: de Bed-voor-Bedregeling...

De ondertekenaars van de Nationale Verklaring huisvesting arbeidsmigranten ontwikkelden een zogeheten Bed-voor-Bedregeling. Deze aanpak onderkent dat we niet van vandaag op morgen alle niet legale situaties kunnen oplossen. Onveilige woonsituaties zijn altijd onaanvaardbaar, daar moet onmiddellijk worden ingegrepen. Maar huisvesters/huisvestende werkgevers die van goede wil zijn, maar niet volledig aan de regels van een bestemmingsplan voldoen, kunnen een redelijke termijn krijgen om alternatieven te vinden. In sommige gevallen kan wellicht ook alsnog gelegaliseerd worden. De beperkte handhavingscapaciteit kan zo ingezet worden in de situaties die dat het meest nodig hebben, zonder in een gedoogbeleid te vervallen. Voor een speciale folder van de Bed-voor-Bedregeling [lees hier>](#).

5 vragen en dilemma's bij de vormgeving van een handhavingsaanpak...

1. Er zijn beperkte middelen: waarom zouden we gemeentelijke capaciteit hierop inzetten?

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de veiligheid van woningen en gebouwen en voor de leefbaarheid van buurten. Die verantwoordelijkheid betreft niet alleen de bewoners die er permanent wonen, maar ook de kort verblijvende gasten als EU-arbeidsmigranten. Als handhavende instantie dient de gemeente omstandigheden, die in strijd zijn met de lokale regels of bij voorbeeld het Bouwbesluit tegen te gaan. Door slim gebruik te maken van 'zelfregulerend vermogen van de markt' ([lees verder>](#)) en door samen te werken met partners in handhaving⁴ kan de beperkte capaciteit gericht worden ingezet.

2. Kan handhaving onderscheid maken tussen notoire overtreders en goedbedoelenden die met hun rug tegen de muur staan?

Ja. De gemeente kan een scherp onderscheid maken tussen 'good en bad guys'. Met huisvesters die hun goede wil tonen en dat ook kunnen concretiseren met onder meer certificering ([lees verder>](#)), kan de gemeente afspraken maken over legalisering of het mee zoeken naar alternatieven. De Bed-voor-Bedregeling biedt gemeenten en huisvesters hiertoe concrete handvatten. [Lees verder>](#) Aan notoire overtreders moet duidelijk worden gemaakt dat er voor hen geen plaats is en dat waar nodig tot strafrechtelijke vervolging of bestuursrechtelijke maatregelen wordt overgegaan.

3. Is het te voorkomen dat arbeidsmigranten zelf het slachtoffer worden van handhaving?

Als een redelijke termijn voor ontruiming kan worden geboden hoeft er geen probleem te zijn. In acute situaties soms wel. Het is dan altijd van belang om tevoren na te denken over noodopvang, zodat de arbeidsmigranten niet op parkbankjes moeten overnachten! Het is de moeite waard te

⁴ Zie ook spoor 2 'Dit zijn partners die de gemeentelijke handhaving kunnen ondersteunen...'

onderzoeken of de huisvester of werkgever die in gebreke was de rekening daarvan gepresenteerd kan krijgen.

4. Wie is verantwoordelijk voor huisvestingsalternatieven bij handhaving?

Gemeenten zullen vanuit de beginselplicht tot handhaven moeten optreden tegen onrechtmatige situaties en tegen overlast en verloedering. Dit betekent niet dat zij daarbij niet mee kunnen denken met huisvesters. Stel: een huisvesting voldoet bijvoorbeeld niet geheel aan de regels, maar levert geen gevaar of overlast. Biedt dan een redelijke termijn aan om verbeteringen aan te brengen of een andere locatie te zoeken. Repressie is beter te verantwoorden als er ook legale huisvestingsmogelijkheden worden geboden, of als er sprake is van gevaar. De Bed-voor-Bedregeling kan hierin juist ook een rol spelen. [Lees verder>](#)

5. Ergernis werkgevers en huisvesters: er zijn veel verschillen in aanpak tussen verschillende gemeenten

Een veelgehoorde klacht van werkgevers en huisvesters, die oplossingen zoeken voor fatsoenlijke huisvesting, is dat gemeentelijk beleid versnipperd en soms ad hoc is, zo het er al is. 'We worden gek van al die verschillende regels', klinkt het op bijeenkomsten. Dat is deels een 'fact of life', die nu eenmaal een gevolg is van lokale democratie, maar vaak ook een gevolg van een gebrek aan samenwerking en afstemming, waar die op zich heel goed mogelijk is. Transparant en begrijpelijk beleid zijn belangrijke voorwaarden om de samenwerking tussen publiek en privaat, die op dit dossier zo van belang is, mogelijk te maken.

spoor 3. Het inschrijven van arbeidsmigranten in de BRP

Dit spoor gaat in op de achtergronden, het belang en de vormgeving van een goede gemeentelijke registratie van arbeidsmigranten.

bron: Rijksoverheid

Onderwerpen die aan bod komen:

- Hoe zit het met het inschrijven van arbeidsmigranten in de Basisregistratie Personen...?
- Hoe werkt de Registratie Niet-Ingezetenen...?
- Wat betekent inschrijving in de BRP als ingezetene voor de arbeidsmigrant...?
- Inschrijvingsafspraken met werkgevers/uitzendbureaus
- Meer informatie over de BRP
- 4 vragen en aandachtspunten bij de inschrijving van arbeidsmigranten in de BRP....

Hoe zit het met het inschrijven van arbeidsmigranten in de Basisregistratie Personen...?

In principe is iemand die voor een periode van 4 maanden of langer in Nederland verblijf zal houden, een ingezetene⁵. Elke ingezetene is verplicht zich in te schrijven in de basisregistratie van zijn of haar woonplaats⁶. Naast ingezetenen zijn er niet-ingezetenen. Dit zijn personen die niet of korter dan 4 maanden in Nederland verblijf zullen houden en/of een relatie hebben met Nederlandse overheidsinstellingen, zoals EU-arbeidsmigranten. Zij kunnen zich als niet-ingezetene bij een RNI-loket inschrijven (Registratie Niet-Ingezetenen). Overheidsinstellingen hielden elk hun eigen registratie bij van niet-ingezetenen met wie zij te maken hadden. Nu worden in de RNI alle gegevens centraal en op dezelfde manier vastgelegd. Overigens, de BRP registreert niet het kenmerk EU-arbeidsmigrant als zodanig.

In 8 gemeenten pilot REVA (Registratie Eerste Verblijf Adres)

In de BRP wordt van de niet-ingezetene het woonadres in het thuisland (en niet het verblijfadres in Nederland) geregistreerd. In Bestuurlijke Overleggen over EU-arbeidsmigratie hebben gemeenten aangegeven inzicht te willen in het eerste verblijfadres van niet-ingezetenen in Nederland. Het eerste verblijfadres is voor gemeenten een belangrijk en relevant gegeven. Zonder deze informatie weet een gemeente niet wie er in de gemeente verblijft, ook al is dit voor een korte periode. Bovendien kan het eerste verblijfadres door gemeenten worden gebruikt voor bijvoorbeeld de controle op overbewoning, of om na 4 maanden te wijzen op de plicht tot inschrijving in de BRP. Om het eerste verblijfadres te registreren is de pilot REVA gerealiseerd. De pilotgemeenten zijn Den Haag, Rotterdam, Westland, Nijmegen, Eindhoven, Schiedam, Vlaardingen en Dordrecht. [Lees verder](#)

⁵ Met uitzondering van o.a. personeel van Europese en VN-instellingen

⁶ Op 6 januari 2014 de Wet Basisregistratie Personen (Wet BRP) in werking getreden. Deze nieuwe wet vervangt de Wet gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens (Wet GBA).

De BRP-gegevens worden gebruikt binnen de gehele Nederlandse overheid. Gemeenten gebruiken de gegevens over hun eigen inwoners. Bijvoorbeeld bij de afgifte van reisdocumenten, vergunningen of voor de verzending van de stemkaarten. Daarnaast kunnen ook andere overheidsorganisaties en instanties die hiervoor zijn aangewezen, gegevens verstrekt krijgen uit de BRP. Voorbeelden zijn de Belastingdienst, waterschappen, de Sociale Verzekeringsbank en pensioenfondsen.

Hoe werkt de Registratie Niet-Ingezetenen...?

Sinds 6 januari 2014 kunnen niet-ingezetenen zich inschrijven in de RNI bij inschrijfvoorzieningen bij 18 gemeenten in Nederland. Dit zijn Alkmaar, Almelo, Amsterdam, Breda, Den Haag, Doetinchem, Eindhoven, Groningen, Goes, Heerlen, Leeuwarden, Leiden, Nijmegen, Rotterdam, Terneuzen, Utrecht, Venlo en Zwolle.

Bij het RNI-loket worden alle gegevens op uniforme wijze geregistreerd, waaronder het woonadres in het land van herkomst. Hiervoor moeten niet-ingezetenen zich in persoon melden met een geldig identiteitsbewijs. Bij inschrijving aan het loket ontvangen niet-ingezetenen direct hun toegekende burgerservicenummer (BSN) en een afschrift van de opgenomen persoonsgegevens. De inschrijving is gratis.

Wat betekent inschrijving in de BRP als ingezetene voor de arbeidsmigrant...?

Het is een onjuiste veronderstelling dat inschrijving als ingezetene op zich rechten (zoals recht op toeslagen) en plichten (zoals een ziektekostenverzekering of de plicht om BPM te betalen) met zich mee brengt. Dergelijke rechten en plichten volgen uit de sectorwetgeving van de desbetreffende ministeries (zoals de ministeries van Financiën, VWS en SZW).

De BRP registreert alleen de feitelijke situatie, waarbij elke ingeschrevene recht heeft op inzage en correctie van de gegevens. Essentie van het bijhouden van de BRP is dat de overheid haar burgers kent en weet te bereiken. Dat leidt er uiteraard toe dat het effectueren van rechten en plichten zowel door de burger als door de overheid, beter mogelijk wordt.

Een gemeente moet volgens de wet BRP inschrijven op het adres waar de persoon feitelijk verblijft, ook als daar volgens andere regels niet gewoond mag worden. Dat heeft als voordeel dat de gemeente vervolgens een aanleiding heeft om daadwerkelijk tot handhaving over te kunnen gaan dan wel de arbeidsmigrant passende woonruimte aan te bieden.

Inschrijvingsafspraken met werkgevers/uitzendbureaus

Met name de gemeente Westland heeft veel succes geboekt bij haar inzet de registratie van arbeidsmigranten te verbeteren.

Inschrijvingsafspraken met werkgevers/uitzendbureaus

In de gemeente Westland (103.000 inwoners) wonen zo'n 5.000 arbeidsmigranten. Deze groep stond tot voor kort niet ingeschreven in de BRP/RNI en was daardoor 'onzichtbaar' voor de gemeente. Om de grote groep arbeidsmigranten toch in te schrijven, heeft Westland een versnelde groepsinschrijving ontwikkeld. Tijdens de inschrijfbijeenkomsten kan de gemeente liefst 200 migranten per uur inschrijven. [Lees verder](#)

Meer informatie over de BRP

[>lees verder](#)

4 vragen en aandachtspunten bij de inschrijving van arbeidsmigranten in de BRP....

1. Heffen we toeristenbelasting of zetten we in op inschrijving in de BRP?

Deze vraag is feitelijk geen dilemma. Als het gaat om inschrijving als ingezetene is dat een wettelijke plicht. Met de komst van de arbeidsmigranten als ingezetenen, neemt ook het aantal inwoners van een gemeente toe. Wanneer deze arbeidsmigranten staan ingeschreven in de BRP, stijgt de bijdrage van het Gemeentefonds vanuit het Rijk en kunnen ook gemeentelijke belastingen worden geheven. In de praktijk blijkt dat een groot deel van de EU-arbeidsmigranten niet staat ingeschreven in de BRP. In dat geval wordt geen uitkering ontvangen van het Rijk terwijl EU-arbeidsmigranten wél gebruik maken van de voorzieningen binnen de gemeente.

Het is mogelijk om ter zake van het verblijf van deze arbeidsmigranten toeristenbelasting te heffen. Daarmee wordt bereikt dat zij een financiële bijdrage leveren aan de gemeentelijke voorzieningen. Maar toeristenbelasting moet wel gezien worden als dwangmiddel om inschrijving te bereiken. De gemeente is immers verplicht ervoor te zorgen dat haar ingezetenen ingeschreven staan. Toeristenbelasting is op zich alleen mogelijk als een arbeidsmigrant korter dan 4 maanden in Nederland verblijft.

- De gemeente Westland gebruikt de toeristenbelasting als pressiemiddel. Werkgevers en verhuurders die arbeidsmigranten onderdak bieden, moeten toeristenbelasting betalen als arbeidsmigranten zich niet als ingezetene in de BRP laten registreren. [Lees verder>](#)
- De gemeente Someren hanteert de term niet-ingezetenenbelasting. [Lees verder>](#)
- Dossier toeristenbelasting VNG. [Lees verder>](#)

2. Kan bij (tijdelijk) verblijf van arbeidsmigranten op een recreatiepark inschrijving als ingezetene in de BRP plaatsvinden?

Volgens de Wet BRP moeten gemeenten burgers inschrijven op het adres waar een burger feitelijk woont, óók als dat een vakantiepark of camping is. Als de bestemming geen bewoning op deze locatie toestaat, zijn er twee mogelijkheden: handhaven en de bewoning beëindigen of het bestemmingsplan aanpassen. Beide opties vergen een zorgvuldige afweging. Zolang de bewoning echter feitelijk plaats vindt, kan inschrijving op desbetreffende adres niet geweigerd worden. In dat geval zou namelijk de kwaliteit van de Basisregistratie Personen (BRP) in het gedrang komen, want dan kloppen de gegevens niet met de feitelijke situatie. Essentie van het bijhouden van de BRP is dat de overheid haar burgers kent en weet te bereiken. Voor de bereikbaarheid van de burger gaat het uiteindelijk om waar hij fysiek woont.

Belangrijk te weten is dat niet het Rijk maar de gemeenten sinds 2012 de regels vaststellen voor het permanent bewonen van recreatiewoningen. In de meeste gevallen vinden de lokale overheden er geen doekjes om: recreatiewoningen zijn bedoeld om in te recreëren en niet om in te wonen. Permanente bewoning komt vaak niet overeen met het bestemmingsplan. De redenen om hieraan vast te houden zijn divers en lopen uiteen van een strenge gemeentelijke kampeerverordening tot het niet mis willen lopen van toeristenbelasting. Overigens zijn er wel parken waar de huisvesting van arbeidsmigranten is toegestaan. In sommige gevallen heeft dat de vorm van een pilot (zoals park De Kolthoorn in Putten, [lees verder>](#)).

3. Ondernemers wensen duidelijk en eenduidig beleid voor BRP-inschrijving

Versillende ondernemers klagen over grote verschillen en gebrek aan uniformiteit omtrent de inschrijving van arbeidsmigranten in de BRP. Aangezien veel gemeenten/regio's bezig zijn de inschrijfprocedure te uniformeren/versoepelen, is de verwachting dat ervaren inschrijfproblemen de komende tijd sterk zullen afnemen.

4. Te weinig mogelijkheden voor huisvesting leidt tot grote terughoudendheid bij inschrijving als ingezetene in de BRP

Veel ondernemers geven aan terughoudend te zijn hun werknemers te laten inschrijven in de BRP omdat dit 'veel gedoe' en weinig voordeel oplevert. Concurrenten die het niet doen, hebben daarom ten onrechte een concurrentievoordeel. Onder 'veel gedoe' kan ook worden verstaan dat men mensen heeft gehuisvest op plekken waar dat niet mag. Of dat de kwaliteit van huisvesting niet aan de normen voldoet en dat men bang is dat de registratie tot ontdekking leidt. Bovendien heerst tussen de ondernemers/huisvesters en de gemeenten nogal eens wantrouwen. Ook hier kan de Bed-voor-Bedregeling en goede communicatie tussen de partijen goede diensten bewijzen. [Lees verder>](#)

In het algemeen geldt dat het verstandig is een klimaat te scheppen waarin openheid en transparantie lonen in plaats van tot afstraffing leiden. Voor de gemeente betekent het dat een ondernemer of huisvester, die het graag netjes wil doen, niet direct het mes op de keel moet krijgen. Ondernemers moeten zich aan de andere kant realiseren dat iemand administratief 'onzichtbaar' maken, de situatie van de arbeidsmigrant en de gemeente juist niet ten goede komt.

spoor 4. Het organiseren van heldere en (pro)actieve communicatie

Dit spoor gaat in op feiten en vooroordelen over arbeidsmigranten en over het vormgeven van goede communicatie rond huisvestingsinitiatieven.

bron: gemeente Heerhugowaard

Onderwerpen die aan bod komen:

- Omgaan met vooroordelen over EU-arbeidsmigranten...
- Dit is cruciaal bij het vormgeven van de communicatie...
- Dilemma bij het organiseren van heldere en (pro)actieve communicatie....

Omgaan met vooroordelen over EU-arbeidsmigranten...

De beeldvorming over EU-arbeidsmigranten is door de bank genomen negatief. Of het nu gaat om huisvesting, werk, criminaliteit: arbeidsmigranten krijgen vaak 'het nadeel van de twijfel'. [Bekijk documentaire](#)> Verdringing van Nederlandse arbeidskrachten en oneerlijke concurrentie worden door veel Nederlanders als de grootste problemen gezien; op de voet gevolgd door een vermeende toename van overlast en criminaliteit. [Meer informatie](#)> Arbeidsmigratie kent schaduwzijden. Daarvoor kunnen en mogen we onze ogen niet sluiten. Maar zijn de problemen ook daadwerkelijk zo groot als we denken? Of is de beeldvorming vooral gebaseerd op emoties en vooroordelen? Wat vertellen feiten, cijfers en andere perspectieven ons over rol en positie van EU-arbeidsmigranten? [>lees verder](#): 10 voordelen over arbeidsmigranten

Dit is cruciaal bij het vormgeven van de communicatie...

Zeker gezien deze negatieve beeldvorming kan het belang van goede projectcommunicatie niet worden overschat. Een substantieel aantal huisvestingsprojecten wordt alsnog in een vergevorderd stadium afgeblazen als gevolg van slechte en/of te late communicatie. Als een project door het geruchtencircuit of een slechte pers een bepaald stempel krijgt, is het moeilijk dat achteraf weer recht te zetten. Het is daarom van belang met betrokken partijen vooraf goede communicatieafspraken te maken. Wie communiceert wat, op welke wijze en op welk moment?

Er zijn meerdere partijen bij de huisvesting van arbeidsmigranten betrokken, met ieder hun eigen belang en rol:

- werkgevers (directe werkgevers zoals landbouwbedrijven, uitzendorganisaties);
- huisvesters (initiatiefnemers voor huisvesting, zoals uitzendorganisaties, woningcorporaties, landbouwbedrijven, recreatiebedrijven);
- beleidsmakers (met name gemeente, regio, provincie);
- gemeenteraadsleden;
- arbeidsmigranten;
- omwonenden (bewoners en bedrijven) rondom huisvesting;
- pers en media.

De initiatiefnemers van een huisvestingsproject moeten aan de voorkant goed nadenken hoe en wanneer ze die belanghebbenden meenemen in het proces, hen tijdig van goede informatie voorzien en soms ook met hen in gesprek gaan. Dat is geen eenvoudige opgave. Immers, het is niet vanzelfsprekend dat iedereen elkaars taal spreekt. Interessant in dit verband is de casus Westland:

Expertmeeting over Westlandse arbeidsmigranten

Op dinsdag 31 januari 2012 is in een expertmeeting van de gemeenteraad van Westland gesproken over de plek van de arbeidsmigrant in de Westlandse samenleving. De bijeenkomst kon rekenen op een volle raadzaal en veel publiek met vertegenwoordigers van uitzendbureaus, bedrijven, belangenorganisaties, huisvesters en andere betrokkenen. De gedeelde informatie en de resultaten van deze avond worden als input gebruikt voor verdere agendering van dit onderwerp in de raadscommissies en de raad en voor de te ontwikkelen Westlandse visie op arbeidsmigranten. Tijdens de expertmeeting werden geen besluiten genomen, maar er werd in een open proces informatie gedeeld en ideeën gewisseld over diverse aspecten van het onderwerp. [Lees verder](#)

Uit de praktijk komen enkele cruciale communicatielijnen naar voren:

Bestuurders/initiatiefnemers informeren gemeenteraad/leden Provinciale Staten

De gemeenteraad en eventueel Provinciale Staten zullen als hoogste bestuursorgaan vaak met de voorgenomen huisvestings/ruimtelijke plannen moeten instemmen. Daarom is het van belang dat zij goed en regelmatig geïnformeerd worden om uiteindelijk een goede belangenafweging te kunnen maken. In de praktijk lopen veel huisvestingsprojecten mis door heftige Nimby-gevoelens vanuit de bevolking. Het is goed dat naast deze emoties ook het lokaal/regionaal economisch belang wordt meegewogen. Betrokken werkgevers kunnen een actieve rol hierin spelen door ook hun belang expliciet te maken. Daarnaast is het van belang om een realistisch beeld te geven van de omgevingseffecten van het voorgenomen project. Het kan ook helpen met elkaar een bezoek te brengen aan een of meer geslaagde huisvestingsprojecten elders. Zie [hier](#) voor een overzicht 'goede voorbeelden'. Interessant kan ook zijn met elkaar de film over '[draagvlak huisvesting](#)' te bekijken.

Werkgevers dragen de economische noodzaak van arbeidsmigratie uit

Werkgevers halen -al dan niet via uitzendbureaus- arbeidsmigranten naar Nederland. Zij kunnen duidelijk maken welke economische bijdrage arbeidsmigranten leveren: zonder deze buitenlandse werknemers zouden veel sectoren met acute personeelstekorten kampen. Zonder arbeidsmigranten ligt er geen sla, paprika en kip op ons bord. Daarbij zijn experimenten om Nederlandse langdurig werklozen in de land- en tuinbouw in te schakelen weinig succesvol geweest.

Pers en media worden actief geïnformeerd

Pers en media belichten doorgaans de negatieve kant van de arbeidsmigratie. Het staat buiten kijf dat er misstanden zijn, die we als samenleving niet kunnen en mogen tolereren. Keerzijde is dat de zaken die wel goed gaan, niet of nauwelijks gezien worden. Om het draagvlak voor huisvesting van EU-arbeidsmigranten te versterken, is het van belang ook pers en media bijtijds en actief ('aan de voorkant') te informeren over voorgenomen en goed doordachte nieuwe projecten. Bedenk van tevoren welke nieuwswaardigheden interessant kunnen zijn voor de pers. Mogelijk kunnen journalisten verleid worden met een primeur. Bedenk ook dat 'een goede pers' een project de wind mee kan geven! [Lees voorbeeld](#)

Het actief en doordacht informeren van bewoners

De meeste huisvestingsplannen staan of vallen met een zorgvuldige communicatie met bewoners. Het kan niet genoeg worden benadrukt hierbij enkele basale 'spelregels' in acht te nemen:

- zorg voor *transparante besluitvorming*: een basisvoorwaarde voor vertrouwen in de buurt;
- *communiceer bijtijds*: als omwonenden via de pers, social media of informele kanalen van de huisvestingsplannen vernemen, staan de gemeente/initiatiefnemers direct op achterstand. En deze achterstand is doorgaans niet eenvoudig goed te maken;
- kom met een *doordacht gedegen plan*: onderdeel daarvan zijn goede afspraken over exploitatie en beheer waaruit blijkt wie (gemeente, huisvester, werkgever) waarop is aan te spreken;
- neem bezwaren van omwonenden *serieus*. Hun belangen zijn van een andere orde dan die van de gemeente/initiatiefnemer. Denk aan de 'voorkant' aan mogelijke oplossingen van mogelijk in te brengen bezwaren. Maatregelen die vertrouwen kunnen geven zijn een 24-uurs meldmogelijkheid bij overlast, het instellen van een bewonersbeheergroep en heldere huisregels voor de arbeidsmigranten inclusief sancties. [Lees verder](#)> Handreiking woonoverlast en verloedering;
- *Organiseer 'inloopbijeenkomsten'* of laagdrempelige contactmomenten waarbij alle betrokken partijen (dus niet alleen de gemeente maar ook werkgevers/huisvester/bemiddelaar etc.) aanwezig zijn. Inloopbijeenkomsten hebben als voordeel dat ze laagdrempelig zijn en er ruimte is om alle bewonersvragen direct neer te leggen. Een ander groot voordeel is dat de kans kleiner is dat een bijeenkomst wordt 'gekaapt' door nadrukkelijk aanwezige sceptici.

[meer info](#)>: Ruimte voor arbeidsmigranten, BZK 2010 (p21 e.v.)

[meer info](#)>: Mindmap, BZK 2010 (p17 e.v.)

[meer info](#)>: Ruimte voor arbeidsmigranten, BZK 2013 (p41 e.v.)

[meer info](#)>: dossier communicatie en Nimby

[meer info](#)>: mediatheek

Het informeren van arbeidsmigranten

Zie ook spoor5: het stimuleren van taal en participatie.

Dilemma bij het organiseren van heldere en (pro)actieve communicatie....

Is de overheid of de markt verantwoordelijk voor de communicatie?

Beiden. De oplossing voor het huisvestingsvraagstuk moet gevonden worden in de zogeheten driehoek van gemeenten, huisvesters en werkgevers. Genoemde partijen hebben **allen** een onmisbare eigen rol en verantwoordelijkheid. En dus ook in de communicatie.

spoor 5. Het stimuleren van taal en participatie

Dit spoor gaat in op de verantwoordelijkheden rond taal en participatie, mogelijkheden de taal te leren, het wegwijs maken van arbeidsmigranten en de participatieverklaring.

bron: J.C. van der Craats

Onderwerpen die aan bod komen:

- De verantwoordelijkheid voor taal en participatie...
- Dit zijn mogelijkheden om (zelf) de taal te leren...
- Zo kunnen arbeidsmigranten wegwijs worden gemaakt...
- Sommige gemeenten zijn gestart met een 'participatieverklaring'...
- 3 dilemma's en vragen rond het stimuleren van taal en participatie....

De verantwoordelijkheid voor taal en participatie...

Aan arbeidsmigranten uit andere Europese landen kunnen geen inburgeringseisen worden gesteld. Toch is het belangrijk dat ook arbeidsmigranten -ook als die hier tijdelijk zijn- de taal leren en participeren. Arbeidsmigranten zijn daar in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor. Maar er ligt ook een verantwoordelijkheid voor de werkgever en uitzendorganisaties. Zij bemiddelen de migranten immers bij het vinden van naar werk hier.

EU-arbeidsmigranten kunnen van de mogelijkheid gebruik maken van het sociaal leenstelsel van de inburgering

Als EU-migranten ervoor kiezen naar Nederland te komen, mag van hen worden gevraagd dat zij actief deelnemen aan de samenleving. De overheid zorgt er wel voor dat zij hun verantwoordelijkheid kunnen nemen om aan hun plicht te kunnen voldoen, onder meer met een sociaal leenstelsel van maximaal 5.000 euro. [Meer info>](#)

Dit zijn mogelijkheden om (zelf) de taal te leren...

Hoewel er geen taaleis geldt voor EU-arbeidsmigranten is het van belang dat zij zo snel mogelijk Nederlands leren. Denk hierbij aan communicatie over veiligheid op het werk, met overheidsinstanties en met de school van de kinderen. Er zijn verschillende manieren om Nederlands te leren:

- door zelfstudie: er zijn verschillende zelfstudiepakketten met boekjes, dvd's, cd's, etc. beschikbaar. Daarnaast biedt e-learning interessante mogelijkheden. Klik [hier](#) voor een overzicht met aanbod en [hier](#) voor interessante links;
- met een taalcoach: de Nederlandse taal kan geleerd worden door veel te oefenen. Een vrijwillige taalcoach kan daarbij helpen. Klik [hier](#) voor enkele mogelijkheden;
- aanbod via werkgevers: veel werkgevers/uitzendbureaus bieden hun mensen faciliteiten en/of concrete taal- en opleidingsmogelijkheden aan. Lees verder voor een voorbeeld uit de uitzendbranche ([meer info>](#)), een uitzendbureau ([meer info>](#)) en opleidingsinstituten ([meer info>](#));
- aanbod via huisvesters. [lees verder>](#)

- een overzicht van taalaanbieders vindt u [hier](#);
- een overzicht van goede voorbeelden van taalonderwijs voor EU-arbeidsmigranten vindt u [hier](#).

Zo kunnen arbeidsmigranten wegwijs worden gemaakt...

Het ministerie van SZW heeft in nagenoeg alle in de EU aanwezige talen een brochure gemaakt met alle noodzakelijk acties die arbeidsmigranten moeten ondernemen na aankomst in Nederland. Van het inschrijven bij de gemeente, rechten en plichten als werknemer of zelfstandig ondernemer, tot en met de regels en gebruiken omtrent wonen in Nederland. [Lees verder](#)

Maar ook gemeenten, werkgevers, huisvesters als maatschappelijke partners (denk aan welzijnsorganisaties, bibliotheken, kerken, sportverenigingen, gezondheidsorganisaties etc.) kunnen een rol hebben om de arbeidsmigranten wegwijs te maken in de Nederlandse samenleving. Voor iedere betrokken partij geldt: wat willen we de EU-arbeidsmigrant meegeven? En waar kunnen we de migrant (nog meer) bereiken? Maar het is ook van groot belang goed na te denken voor welke vorm wordt gekozen. Kiezen we bijvoorbeeld alleen voor een digitaal loket? Een (part-time) bemand loket? Of kiezen we bijvoorbeeld voor een mobiel loket? Daarbij speelt mee dat arbeidsmigranten soms in een lastige situatie kunnen zitten waarbij juist een digitaal of face-to-face contact een drempel kan opwerpen.

Goede en betrouwbare informatie is ook van belang om misstanden en vervelende situaties te voorkomen. Mede om deze reden adviseren diverse organisaties als het College voor de Rechten van de Mens laagdrempelige informatieloketten op gemeentelijk niveau te bevorderen. [Lees verder](#)
Overigens bestaan er al verschillende van zulke informatiepunten, soms gemeentelijk, soms regionaal werkend. Hierin kunnen de verschillende partijen hun aanbod bundelen. Klik [hier](#) voor een overzicht.

Een gezamenlijk informatiepunt is niet altijd haalbaar. Verschillende gemeenten hebben ervoor gekozen digitale informatieloketten in te richten. Zie onder meer de [gemeente Dordrecht](#). Andere gemeenten combineren het digitaal informatieloket met een spreekuur. Zie voorbeeld [gemeente Den Haag](#).

Enkele andere vormen van het wegwijs maken van arbeidsmigranten zijn:

- informatiebeurs Poolse arbeidsmigranten; [Lees verder](#)
- informatie vanuit een bibliotheek; [Lees verder](#)
- informatie vanuit een woningcorporatie. [Lees verder](#) Overigens kunnen woningcorporaties arbeidsmigranten er actief op wijzen om zich bijtijds in te schrijven voor een reguliere huurwoning. Dit om eventuele wachttijd bij definitief verblijf te beperken;
- informatie vanuit belangenorganisaties van en voor migranten; [Lees verder](#)
- informatieaanbod van specifieke websites en folders. Aanbevelenswaardig is de site 'New in the Netherlands'. [Lees verder](#) Meer info vindt u [hier](#)

Sommige gemeenten zijn gestart met een 'participatieverklaring'...

Gemeenten zijn begin 2014 een proef gestart met de zogeheten 'participatieverklaring' voor nieuwkomers in Nederland. Nieuwkomers worden daarin gewezen op hun rechten en plichten en de fundamentele waarden van de Nederlandse samenleving. [Lees verder](#) De tekst van de participatieverklaring vindt u [hier](#).

Gemeenten kunnen ervoor kiezen om van het contactmoment van de ondertekening van de participatieverklaring gebruik te maken om nog een stapje verder te gaan:

- Den Haag: deze gemeente combineert de ondertekening van de verklaring met het aanbod van een participatietraject; [Lees verder>](#)
- Westland: deze gemeente combineert de ondertekening met bijeenkomsten die gericht zijn om migranten meer te betrekken bij de samenleving; [Lees verder>](#)
- Zundert: deze gemeente wil arbeidsmigranten door middel van een brochure in hun eigen taal welkom heten in de gemeente en wegwijs maken over de regels in Zundert over bijvoorbeeld wonen, gezondheidszorg en onderwijs. Daarnaast organiseert de gemeente 8-tal bijeenkomsten waar arbeidsmigranten workshops kunnen volgen over de normen en waarden in de Nederlandse samenleving met daaromheen een informatiemarkt van lokale partners die te maken hebben met arbeidsmigranten. [Lees verder>](#)

3 dilemma's en vragen rond het stimuleren van taal en participatie...

1. Willen arbeidsmigranten wel of niet integreren?

Dat hangt vooral af van de verblijfsintentie van de arbeidsmigrant. Zo zal de seizoensarbeider, die in korte tijd vooral veel geld wil verdienen, weinig integratiebehoefte hebben. Dit in tegenstelling tot de arbeidsmigrant die zijn toekomst in Nederland ziet weggelegd. Daarnaast speelt de omgeving mogelijk een rol. Een arbeidsmigrant woonachtig in een grootstedelijk gebied heeft waarschijnlijk meer mogelijkheden om te kunnen integreren dan een arbeidsmigrant buiten de bebouwde kom in een meer landelijk gebied.

2. Hoe kunnen eventuele onderwijsachterstanden bij kinderen van arbeidsmigranten (verder) worden voorkomen?

- Om te voorkomen dat taalachterstanden (verder) oplopen, is het van belang kinderen van EU-migranten te stimuleren om op zo'n jong mogelijke leeftijd het onderwijsproces in te stappen;
- Voor kinderen van arbeidsmigranten die hier kort verblijven, is het van belang dat zij begeleid worden naar anderstalig onderwijs. Vaak is er dan ook de mogelijkheid een aanvraag voor leerlingenvervoer in te dienen.

3. Hoe kunnen arbeidsmigranten meer gebruik maken van lokale vrijetijdsvoorzieningen?

Arbeidsmigranten willen net als gewone Nederlanders hun vrije tijd op een prettige manier doorbrengen. Denk bijvoorbeeld aan sporten. Dat kan naast een gezonde en ontspannende functie ook als belangrijk sociaal cement functioneren. Gemeenten zouden met werkgevers/uitzendbureaus en sportverenigingen kunnen overleggen waar een sportieve behoefte ligt en hoe die vorm te geven.